

ATMINTINĖ DĖL FINANSINIŲ ATASKAITŲ

Atsižvelgdami į tai, kad Viešųjų pirkimų įstatyme¹ nustatyta, kad perkančioji organizacija pašalina tiekėją iš pirkimo procedūros, jei bet kokiomis tinkamomis priemonėmis gali įrodyti, kad tiekėjas yra padaręs rimtą profesinį pažeidimą, dėl kurio perkančioji organizacija abejoja tiekėjo sąžiningumu, kai jis:

- a) yra padaręs finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimą ir nuo jo padarymo dienos praėjo mažiau kaip vieni metai,
- b) neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, nustatytų Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 40¹ straipsnio 1 dalyje,

teikiame informaciją apie įmonių atskaitomybę ir auditą.

Kokia įmonės atskaitomybės dokumentų reikšmė

○ Atskaitomybės dokumentai:

- Metinės (įstatymų numatytais atvejais– ir tarpinės) finansinės ataskaitos, kurių detalumas priklauso nuo įmonės dydžio², kai taikoma³ – finansinės ataskaitos pateikiamos kartu su auditoriaus išvada,
- metinis pranešimas, kurio gali nerengti labai mažos įmonės, pasirinkusios naudotis labai mažoms įmonėms taikomomis išimtimis⁴ arba veiklos ataskaita.

¹ 46 str. 4 d. 7 p.

² Finansinių ataskaitų formos nuo 2016-01-01 | Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (lrv.lt)

³ Finansinės atskaitomybės įstatymo 24 straipsnis:

1. Valstybės ir savivaldybės įmonėse, kurios nelaikomos viešojo intereso įmonėmis pagal Finansinių ataskaitų audito įstatymą, viešojo intereso įmonėse, akcinėse bendrovėse, šio straipsnio 2 dalyje nurodytose UAB, kooperatinėse bendrovėse (kooperatyvuose), tikrosiose ūkinėse bendrijose ir komandinėse ūkinėse bendrijose, kuriose visi tikrieji nariai yra AB ar UAB, taip pat UAB, kuriose akcininkė yra valstybė ir (arba) savivaldybė, UAB, kurių prekių (paslaugų) kainos reguliuojamos įstatymų nustatyta tvarka, turi būti atliktas metinių finansinių ataskaitų auditas.

2. Metinių finansinių ataskaitų auditas turi būti atliktas UAB, kooperatinėse bendrovėse (kooperatyvuose), tikrosiose ūkinėse bendrijose ir komandinėse ūkinėse bendrijose, kuriose visi tikrieji nariai yra AB ar UAB, jeigu jų ne mažiau kaip du rodikliai paskutinę finansinių metų dieną viršija šiuos dydžius:

- 1) balanse nurodyto turto vertė – 1 800 000 eurų;
- 2) pardavimo grynosios pajamos per atskaitinius finansinius metus – 3 500 000 eurų;
- 3) vidutinis metinis darbuotojų skaičius pagal sąrašą per atskaitinius finansinius metus – 50 darbuotojų.

⁴ Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo 4 straipsnio 8 dalis: „kai labai maža įmonė nepasirenka taikyti išimčių, leidžiamų labai mažoms įmonėms, nustatytų šio įstatymo 20, 22 ir 23 straipsniuose, jai taikomi tokie patys reikalavimai

- Tinkamai parengti atskaitomybės dokumentai:
 - finansinės ataskaitos – tikrai ir teisingai parodo įmonės turtą, nuosavą kapitalą, įsipareigojimus, pajamas, sąnaudas ir pinigų srautus (jeigu įmonė rengia pinigų srautų ataskaitą) atskaitinio laikotarpio paskutinės dienos datai (retrospektyvi informacija),
 - metinis pranešimas – atskleidžia įmonės būklę, veiklos vykdymo ir plėtros apžvalgą, pagrindines rizikas ir neapibrėžtumus, su kuriais įmonė susiduria, įmonės veiklos planus ir prognozes bei kitus dalykus⁵,
 - yra svarbus informacijos šaltinis apie įmonę visiems suinteresuotiems asmenims prieš priimant pagrįstus sprendimus, susijusius su įmone,
 - užtikrina suinteresuotų asmenų pasitikėjimą įmone, jos gerą reputaciją, suinteresuotiems asmenims lengviau numatyti su įmone susijusias rizikas. Todėl įmonė, tinkamai rengianti ir viešinti savo atskaitomybę, lengviau gauna finansavimą, su ja noriau sudaromos sutartys,
 - leidžia valstybės institucijoms ir įstaigoms vadovaujantis atskaitomybės dokumentais priimti tinkamus sprendimus, susijusius su politikos formavimu dėl apmokestinimo, valstybės pagalbos teikimu, priežiūra.
- Atskaitomybės dokumentais suinteresuoti asmenys:
 - Įmonės darbuotojai, savininkai,
 - kredito įstaigos, kiti įmonės finansuotojai,
 - verslo partneriai,
 - valstybės institucijos ir įstaigos (perkančiosios organizacijos, valstybės paramą teikiančios įstaigos),
 - nevyriausybinės organizacijos, kurių veikla susijusi su įmonės veikla, veiklos rezultatais,
 - bendruomenė, kurios teritorijoje veikia įmonė.

Finansinių ataskaitų audito svarba

- Audito tikslas – remiantis atliktomis finansinių ataskaitų patikrinimo procedūromis pareikšti nepriklausomą nuomonę auditoriaus išvadoje, ar finansinės ataskaitos visais reikšmingais atvejais tikrai ir teisingai parodo audituojamos įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus, kai taikoma – pinigų srautus pagal taikomus teisės aktų reikalavimus. Audito metu peržiūrima ir metiniame pranešime pateikta informacija⁶.
- Finansinių ataskaitų auditas sudaro sąlygas įsitikinti:
 - įmonės vadovui, valdymo ir priežiūros organų nariams, akcininkams – ar įmonės finansinė apskaita tvarkoma, finansinės ataskaitos rengiamos tinkamai, laikantis teisės aktų reikalavimų,

kaip mažoms įmonėms. Labai mažoms įmonėms leidžiamos išimtyms netaikomos finansų kontroliuojančiosioms įmonėms, taip pat akcinėms bendrovėms ir uždarsioms akcinėms bendrovėms, kurių prekių (paslaugų) kainos reguliuojamos įstatymų nustatyta tvarka.“

⁵ Įmonių atskaitomybės įstatymo 23 straipsnio 2 dalis

⁶ Finansinių ataskaitų audito įstatymo 32 straipsnio 2 dalis

- suinteresuotiems asmenims – ar pateikta finansinėse ataskaitose informacija galima pasitikėti.
- Pastebėtina, kad suinteresuotiems asmenims lengviau priimti palankesnius sprendimus dėl finansavimo suteikimo, sutarčių sudarymo su tomis įmonėmis, kurių finansinių ataskaitų auditas yra atliktas. Todėl finansinių ataskaitų auditas rekomenduojamas ir įmonėms, kurioms jis nėra privalomas, nes jis užtikrina įmonės patikimumą, didesnę suinteresuotų asmenų pasitikėjimą įmone ir jos veikla ir prisideda prie įmonės atžvilgiu palankių sprendimų.

Atskaitomybės dokumentų tvirtinimo ir teikimo terminai

- Įmonių veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatyta, kad per 4⁷ mėnesius nuo įmonės finansinių metų pabaigos visuotinis dalininkų (narių) susirinkimas tvirtina metinių finansinių ataskaitų rinkinį.
- juridinių asmenų registro tvarkytojui (toliau – Registro tvarkytojas) pateikiamas metinių finansinių ataskaitų rinkinys ir metinis pranešimas ar veiklos ataskaita kiekvienais metais per trisdešimt dienų nuo jų patvirtinimo momento⁸. Kai yra atliktas finansinių ataskaitų auditas, kartu su audituotu metinių finansinių ataskaitų rinkiniu turi būti pateikta ir auditoriaus išvada.

Atskaitomybės dokumentų skelbimas

- Atskaitomybės dokumentai yra vieši, t.y. su jais gali susipažinti visi.
- Jie yra skelbiami Registro tvarkytojo interneto svetainėje teisę su jais susipažinti turinčioms institucijoms ir kitiems atlygį už teisę su jais susipažinti sumokėjusiems asmenims.

Atskaitomybės dokumentų kokybės stebėseną

- Įmonių atskaitomybės įstatyme⁹ nustatyta, kad Vyriausybė arba jos įgaliota institucija nustato Registro tvarkytojo viešai skelbiamų finansinių ataskaitų kokybės stebėsenos tvarką ir paskiria instituciją, atliksiančią šią stebėseną¹⁰.
- Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Finansų ministerijos (toliau – AVNT) nuo 2022 m. gegužės 1 d. atlieka Registro tvarkytojo viešai skelbiamų 2021 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių atskaitinių laikotarpių finansinių ataskaitų kokybės stebėseną.
- AVNT, atlikusi pasirinktos įmonės finansinių ataskaitos kokybės stebėseną, parengia ataskaitą, kurioje nurodo pastebėtus pagrindinius kokybės trūkumus, pateikia rekomendacijas įmonei. Jei AVNT įtaria, kad nustatyti finansinių ataskaitų kokybės trūkumai turi administracinio nusižengimo požymių, ji gali teikti Registro tvarkytojui siūlymą pradėti administracinio nusižengimo teiseną¹¹.

⁷ Mažųjų bendrių įstatyme – 3 mėn.

⁸ Civilinio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalies nuostatos

⁹ 26 straipsnio 3 dalis, įsigaliosiantis 2022 m. gegužės 1 d.

¹⁰ Finansų ministro 2022 m. kovo 16 d. įsakymas Nr. 1K-93 „Dėl juridinių asmenų registre viešai skelbiamų finansinių ataskaitų kokybės stebėsenos“

¹¹ Administracinių nusižengimų kodekso 223 straipsnio 2 dalis: ¹¹ neteisingu juridinio asmens finansinių ataskaitų (konsoliduotųjų finansinių ataskaitų), metinės ataskaitos, metinio pranešimo, veiklos ataskaitų,

Grėsmės negauti valstybės paramos, būti pašalintam iš Viešųjų pirkimų ir kitos pasekmės netinkamai vykdant pareigą rengti ir skelbti atskaitomybės dokumentus

- Valstybės pagalbos teikimo dokumentuose paprastai yra nustatomas reikalavimas, kad valstybės paramos siekianti įmonė būtų pateikusi savo finansines ataskaitas Registro tvarkytojui.
- Viešųjų pirkimų įstatyme¹² nustatyta, kad perkančioji organizacija pašalina tiekėją iš pirkimo procedūros, jei bet kokiomis tinkamomis priemonėmis gali įrodyti, kad tiekėjas yra padaręs rimtą profesinį pažeidimą, dėl kurio perkančioji organizacija abejoja tiekėjo sąžiningumu, kai jis:
 - a) yra padaręs finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimą ir nuo jo padarymo dienos praėjo mažiau kaip vieni metai,
 - b) neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, nustatytų Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 401 straipsnio 1 dalyje.
- pagal Civilinio kodekso nuostatas¹³ Registro tvarkytojas gali inicijuoti juridinio asmens likvidavimą, jei Registro tvarkytojui nėra pateikti atskaitomybės dokumentai.
- Administracinių nusižengimų kodekse nustatyta¹⁴, kad neteisingų juridinio asmens atskaitomybės dokumentų pateikimas Registro tvarkytojui arba jų nepateikimas Registro tvarkytojui laiku teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems įstatymuose arba steigimo dokumentuose nurodytiems asmenims nuo dviejų šimtų iki trijų tūkstančių eurų.

Perkančiajai organizacijai siekiant patikrinti, ar tiekėjas (įmonė) nėra padaręs finansinės atskaitomybės ir audito teisės aktų pažeidimų, ji turėtų patikrinti, ar įmonės parengtos ir Registre pateiktos:

- įmonės finansinės ataskaitos. Tuo pačiu patikrinti, ar jos:
 - parengtos atsižvelgiant į įmonės dydį¹⁵,
 - pateiktos Registrui laiku,
 - pateiktos už praėjusį aktualų laikotarpį,

mokėjimų valdžios institucijoms ataskaitos pateikimas JAR tvarkytojui arba juridinio asmens finansinių ataskaitų, metinės ataskaitos, metinio pranešimo (konsoliduotojo metinio pranešimo), veiklos ataskaitų, auditoriaus išvados, mokėjimų valdžios institucijoms ataskaitos nepateikimas JAR tvarkytojui laiku teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka užtraukia baudą juridinių asmenų, vadovams ar kitiems įstatymuose arba steigimo dokumentuose nurodytiems asmenims nuo dviejų šimtų iki trijų tūkstančių eurų.

¹² 46 str. 4 d. 7 p.

¹³ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.70 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Registro tvarkytojas turi teisę inicijuoti juridinio asmens likvidavimą, kai yra bent viena iš šių aplinkybių:

1) juridinis asmuo nepateikė šio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje nustatytų finansinių ataskaitų, veiklos ataskaitos (metinio pranešimo), auditoriaus išvados per dvylika mėnesių nuo šiame kodekse ar kituose įstatymuose nustatytų šių dokumentų pateikimo juridinių asmenų registruui terminų pabaigos

¹⁴ 223 straipsnio 2 dalis

¹⁵ Finansinių ataskaitų formos nuo 2016-01-01 | Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (lrv.lt)

- auditoriaus išvada, jei finansinių ataskaitų auditas yra privalomas,
- metinis pranešimas (veiklos ataskaita), jei įmonei privaloma rengti.

Parengė:

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

Atskaitomybės, audito, turto vertinimo ir nemokumo politikos departamentas

2022 07 21